

Det Sydslesvigske Samråd

SEKRETARIATET
(5/2018)

Beslutningsreferat fra

Møde i Det Sydslesvigske Samråd

Onsdag den 5. december 2018 kl. 18.30 på Flensborghus

Til stede: Dansk Centralbibliotek for Sydslesvig (DCB) v/ Christian Jürgensen, Bjarne Truelsen og Jens M. Henriksen
Dansk Kirke i Sydslesvig (DKS) v/ Viggo Jacobsen, Jochen Arndt, og Jytte Nickelsen
Dansk Skoleforening for Sydslesvig (Skolef.) v/ Udo Jessen, Birgit Jürgensen-Schumacher og Lars Kofoed-Jensen
Dansk Sundhedstjeneste for Sydslesvig (DS) v/ Randi Kuhnt og Jacob Ørsted
Friisk Foriining (Friiske) v/ Bahne Bahnsen og Ilwe Boysen
Sydslesvigs danske Ungdomsforeninger (SdU) v/ Kirstin Asmussen (SdU) og Anders Kring
Sydslesvigsk Forening (SSF) v/ Jon Hardon Hansen, Gitte Hougaard-Werner og Jens A. Christiansen (sekretær)
Organisationer tilsluttet Sydslesvigsk Forening (De tilsluttede) v/ Kirsten la Cour og Preben Holl
Sydslesvigsk Vælgerforening (SSW) v/ Flemming Meyer, Rüdiger Schulze og Martin Lorenzen
Generalkonsul Kim Andersen
Grænseforeningen v/Jens Andresen og Knud-Erik Therkelsen

Afbud: Ronny Grünwald (SdU), Tom Petersen (DS)

Protokolfører: JAC/Jette Hanisch

Dagsorden:

1. Valg af ordstyrer
2. Godkendelse af referatet fra den 1. oktober 2018
3. Fastlæggelse af den endelige dagsorden
4. Meddelelser
5. Skoleforeningens strukturdebat og skolelukninger v/Skoleforeningen. Status og drøftelse
6. Christianslyst v/SdU. Status og drøftelse af det videre forløb
7. Grænseforeningens rapport "Det danske mindretals bånd til Danmark"

- 2018" v/Grænseforeningen. Orientering og drøftelse
8. Sydslesvig-kanon v/sekretariatet. Status
  9. Sydslesvig-konference den 16. marts 2019 v/sekretariatet. Idéer til form og indhold
  10. Spørgetid
  11. Eventuelt
  12. Lukket møde

Formand Christian Jürgensen byder velkommen til mødet. En særlig velkomst til generalkonsul Kim Andersen og gæsterne. Lykønsker Gitte Hougaard-Werner, Kirsten la Cour og Preben Holl med deres genvalg til Samrådet.

1. Valg af ordstyrer

Christian Jürgensen vælges som ordstyrer.

2. Godkendelse af beslutningsreferatet af 1. oktober 2018

Der er tre bemærkninger til referatet:

- I henhold til punkt 7 på dagsordenen skulle punktet "Sprogpolitik" have været på dagsordenen til mødet i dag, men punktet er skubbet til næste møde
- Viggo Jacobsen pointerer, at DKS ikke har søgt om men får en fremskrivning fra Kirkeministeriet på 0,7 procent (side 3 – meddelelser)
- Jon Hardon Hansen præciserer, at Skoleforeningen også er repræsenteret i arbejdsgruppen ang. Dannebrog 800 års jubilæum i 2019 (side 3 – meddelelser)

Herefter godkendes referatet.

3. Fastlæggelse af den endelige dagsorden

Den udsendte dagsorden følges.

4. Meddelelser

SSW, Flemming Meyer:

- 21. november afholdtes det første Kontaktudvalgsmøde med den nye mindretalskommitterede dr. Bernd Fabritius. Vi havde sidste år bedt om en løsning på problemet med dansk sprog i forvaltningerne under Forbundet. Man vil arbejde videre med det. Med hensyn til vore Interreg-midler lovede Fabritius, at han vil tage det op, og det ser ud til, at man finder en løsning.

SSF, Jon Hardon Hansen:

- Møde i mindretalsrådet. Bernd Fabritius har sørget for, at de fire mindretal nu igen har et eget "referat" i ministeriet og ikke længere er sammenlagt med "Aussiedler".
- Den danske og tyske regering er enige om at gå videre med vores ansøgning om at få det dansk-tyske samliv i grænselandet med på UNESCOs immaterielle kulturarvsliste.

- BMI har bevilget 125.000 euro til en vandrestilling om de fire mindretal. Lars Erik Bethge og Tine Andresen er med i fagudvalget

5. Skoleforeningens strukturdebat og skolelukninger v/Skoleforeningen.

Status og drøftelse

Skolef., Lars Kofoed-Jensen redegør for situationen, hvor der på skoleområdet er udfordringer i Harreslev og i Angel samt på dagtilbudsområdet, hvor man mangler 300 pladser for at kunne løse mindretallets behov. Problemerne skal løses med mindst mulig skade for mindretallet, og der er både et pædagogisk, et økonomisk og et mindretalspolitisk perspektiv i sagen.

Hvert år indskoles i gennemsnit ca. 500 børn, og vi har 500 dagtilbudspladser, hvilket ikke er nok, da børnene er 2 år i vuggestuen. Hvis vi ikke udvider tilbuddet, bliver en normal Sydslesvig-årgang 20-25 procent mindre, end den er i dag. Vi får ikke alle udgifter dækket via tilskud. I 2015 blev 22 procent af tilskuddet fra Sydslesvigudvalget brugt på dagtilbudspladser. Dette niveau er vi ikke på i 2018, da tilskuddene trods udvidelser på området er steget mere end udgifterne. Hvis vi skal opfylde vores forpligtelse og tilbyde 800-900 pladser, er der brug for yderligere tilskud fra Danmark, og vi håber, at alle foreninger vil være med til at gøre det anskueligt for Danmark, at vi her har fået en ekstra opgave, som vil betyde, at vi om nogle år får brug for ca. 25 mill. kr. ekstra i driftstilskud fra dansk side. Derudover skal vi investere ca. 10 mill. euro.

Når vi har fundet svarene på de spørgsmål og forslag, vi har fået, vil vi afholde regionale fællesrådsmøder og sammen med Flensborg Avis afholde en ny debataften. På det ordinære fællesrådsmøde i marts skal vi vedtage budgettet for 2019 samt prognoser for 2020 og 2021.

Håber, vi kan finde balance mellem fornuft og følelser.

Efter en diskussion, hvor foreningerne var enige om, at det er vigtigt at informere hinanden rettidigt, og at man nu i fællesskab må finde alternative løsninger og samarbejdet/koordineringen skal styrkes, kom man frem til følgende

Konklusion:

- **Skoleforeningen drøfter problemstillingen på styrelsesmødet den 6. december og meddeler beslutningen til sekretariatet, der så indkalder til et formandsmøde hhv. et ekstraordinært samrådsmøde.**

6. Christianslyst v/SdU. Status og drøftelse af det videre forløb

SdU, Kirstin Asmussen takker Sydslesvigudvalget, Grænseforeningen og Skoleforeningen for indsatsen for Christianslyst i 2017 og 2018. Som det ser ud rundt omkring, er der flere økonomiske udfordringer fra 2019, og vi er spændte på resultatet af de enkelte budgetforhandlinger. Rettidigt omhu fører os nu frem til plan b i forhold til Christianslyst/gæsteværelset, der jo berører os alle. Det drejer sig først og fremmest om, hvor mange gæster nordfra, der frekventerer stedet, ikke om, hvor meget vi selv benytter det. Tallene tegner positivt: sidste år lå tilskudsbehovet på 135.000 euro, og for i år regner vi med at nå frem til samme beløb. Overnatningstallene stiger, ca. 12.000 i år, 11.500 i 2017 og 10.500 i 2016, hvilket dog ikke redder os økonomisk. Hvis alt går godt kan vi på anmodning fra Grænseforeningen få Sydslesvigudvalget til for 2019 på forhånd at sætte 120.000 euro

fra den globale pulje af til Christianslyst, hvorefter alt igen er åbent. Der er flere scenarier for, hvad der kan ske:

1. SdU modtager en forhåndsbevilling fra den globale pulje til sikring af driften for et år
2. Projektansøgningen godkendes, hvilket sikrer driften i de næste tre år
3. Ingen af de to punkter opfyldes, og vi skal finde en løsning i fællesskab

Vi vil på sigt under alle omstændigheder skulle finde en fælles gangbar vej.

SdU vil i dag gerne gå fra mødet med en vished om, at alle Samrådets medlemsorganisationer bakker op om Christianslyst, og at vi bærer tilskudsbehovet i fællesskab.

Grænseforeningen, Jens Andresen supplerer, at han som bekendt har opfordret Sydslesvigudvalgets formand til, at man for 2019 forlods giver 120.000 euro fra Sydslesvigbevillingen til Christianslyst og har fået bred opbakning hertil fra organisationerne. Vi skal arbejde videre med problemstillingen om Christianslyst' fremtid. Projektbevillingen, der ville sikre driften i tre år, foreligger ikke endnu, men vi har da et år til at komme videre.

Organisationerne kan kun give tilsagn i forhold til 2019, hvorefter man kommer frem til følgende

Konklusion:

- **Organisationerne opfordres til efter tilbagemeldingen fra Sydslesvigudvalget at behandle sagen med deres bagland og tage det op på næste møde i Samrådet**

7. Grænseforeningens rapport "Det danske mindretals bånd til Danmark 2018" v/Grænseforeningen. Orientering og drøftelse

Grænseforeningen, Jens Andresen: Tak for muligheden for at sige noget om Grænseforeningens Moos-Bjerre-undersøgelse vedr. mindretallet.

Jeg ved ikke, om resultatet af undersøgelsen egentlig har overrasket så mange, for alle har vel egentlig vidst, hvad den afslører. Nemlig at det danske mindretal repræsenterer en bred gruppe af beboere i Sydslesvig.

Baggrunden for undersøgelsen er vort 2020-projekt, der handler om nutidiggørelse, hvor vi mener at have behov for "den nye fortælling".

Vi skal, hvis vi som den Grænseforening, vi er, vil nå danskerne, fortælle om det aktuelle mindretals liv og færden. Vi skal fortælle, at den statslige støtte til Sydslesvig er vigtig for Jer, og at Jeres tilstedeværelse som dansk mindretal syd for grænsen har betydning for bevarelse af den danske kultur og dermed den danske nationalstat.

Undersøgelsen viser kun, at mindretallets medlemmer har mange bevæggrunde for at være en del af mindretallet. Derfor kom reaktionen fra SSF i avisen noget overraskende for os. Så overraskende, så vi ikke mente, at vi ville svare på den i avisen.

Hvad var det så, der var overraskende for os?

Vi går ud fra den antagelse, at vi er enige med Jer i mindretallet i, at i grunden udgør I og vi to sider af samme sag. Vi havde naturligvis ingen begrundelse for vores eksistens, hvis ikke I fandtes her i Sydslesvig. I kan selvfølgelig klare Jer en tid uden os, men ikke ret længe uden én eller anden form for folkelig opbakning i Danmark. Den kan eksistere nu ved siden af den, som vi i Grænseforeningen udgør, men den gør det mig bekendt ikke i større omfang på en organiseret måde. Jeg tillader mig derfor at påstå, at der indtil videre er en sammenhæng mellem mindretallets fortsatte vel og Grænseforeningens virke.

Vi har i Grænseforeningen ikke patent på at definere, hvem mindretallet er. Det har vi heller ikke gjort. Vi har spurgt 27 medlemmer af mindretallet, hvordan de ser sig selv. Det er den fortælling, som vi tror, at flere danskere er interesseret i, end historien om, hvordan forholdet var mellem dansk og tysk i Sydslesvig lige efter anden verdenskrig, eller for den parts skyld ældre historiske begivenheder, der understreger mindretallets begrundelse og eksistens.

I definerer selv, hvem I er, og vi fortæller om Jer, som I er.

Der er behov for "nutidighed" på "arbejdsområderne" for såvel mindretallet som Grænseforeningen, og da vi har det samme materiale som grundlag, skulle der være gode muligheder for samklang. For mig at se, er der intet i "den nye fortælling", der er forkert, - eller viser en såkaldt mindre heldig udvikling.

Signalet fra undersøgelsen viser: Dansk kultur står stærkt, for der er fortsat mange, der efterspørger den. Noget andet er, om man ved mindretallets adfærd viser denne styrke så klart, at den derved sikres bevarelse?

Her ser jeg Grænseforeningens og også Jeres største opgave i de kommende år, nemlig at være med til at styrke vores fælles adfærd og de signaler, det kunne udsende om vore danske kulturværdier og under overskriften "åben danskhed".

I den efterfølgende diskussion er alle er enige om, at mindretallet består af mange slags folk med forskellig tilgang til mindretallet, hvilket hverken er noget nyt eller overraskende.

Man behøver ikke fortælle den støvede historie om mindretallet men kommer ikke uden om den historiske dimension. Vinklingen er vigtig. Mindretallet er bikulturelt men ikke "multikulti". Der er mange spændende nutidige historier at fortælle om mindretallet, også i europæisk sammenhæng. Mindretallets virke er absolut nutidigt, danskere fra Sydslesvig møder danskere i Danmark.

Grænseforeningen vil absolut ikke nedgøre det historiske, men det er vigtigt at fortælle en nutidig fortælling. Selvfølgelig er historien grundlaget. Foreningen har taget initiativ til, at grænsestenene blev fredede, lige som man har doneret 750.000 kr. til vedligeholdelse af Dybbøl Mølle. Desuden har man en af de største historiske hjemmesider, der findes. 70 procent af danskerne tror, at mindretallets medlemmer alle er født ind i mindretallet. Hvis vi skal oplyse ordentligt og relevant og skabe interesse, skal vi fortælle historien om mindretallet ind i en dansk nutid.

Men pointen er: Hvordan defineres den danske nutid? Det kan man se forskelligt på.

8. Sydslesvig-kanon v/sekretariatet. Status

SSF, Jens A. Christiansen informerer om, at det sidste møde i kanon-udvalget måtte aflyses. Det pædagogiske undervisningsmateriale bliver muligvis færdigt i januar, hvorefter man så mødes. Udover den pædagogiske tilgang skal diskussionen fremmes i foreningerne i løbet af foråret, og udvalget vil efter sommerferien indsamle tilbagemeldinger og på det grundlag udarbejde et forslag til en Sydslesvig-kanon, der indgår i markeringen af 2020

9. Sydslesvig-konference den 16. marts 2019 v/sekretariatet. Idéer til form og indhold
SSF, Jens A. Christiansen: Organisationerne opfordres til at komme med forslag til indhold, form og sted. Ved evalueringen af sidste konference var der en del kritik samt opfordringer til at finde en ny form og gøre mere for at få de unge med. SdU og andre organisationer opfordres til at være med til både planlægning og gennemførelse af konferencen.

Skolef., Lars Kofoed-Jensen foreslår "Sydslesvig – hvad nu?" og Steffen Bang som moderator.

Konklusion:

- **SdU er medarrangør, de øvrige organisationer bedes melde ind med idéer**

10. Spørgetid

Gerd Pickardt spørger med udgangspunkt i artiklen i Flensborg Avis efter Skoleforeningens fællesrådsmøde om SSW's og SSF's formænd syntes, det var passende, at de fremstod som sejrherre.

SSF, Jon Hardon Hansen kan ikke genkende dette og er ikke ansvarlig for det, avisen skriver. Derudover anser han ikke SSF som sejrherre men ser derimod alle som tabere.

Orla Møller opfordrer organisationerne til at tage fat om problemet med Christianslyst og ikke gå om den varme grød. I givet fald må de enkelte organisationer afsætte penge til stedet i deres egne budgetter.

11. Eventuelt

DKS, Viggo Jacobsen henviser til dagens forsideartikel i Flensborg Avis og udtaler på egne vegne fuld tillid både til Skoleforeningens styrelse og administration.

10.12. 2018

JAC/jh